

21. 8. 2006

ID: 42639

Solidárně zavázání dlužníci

Pravomocným rozhodnutím, které ukládá jednomu z dlužníků povinnost plnit, závazek nezaniká. Proto dokud závazek trvá (nezanikl), může věřitel vést soudní, popř. exekuční řízení proti dalším solidárně zavázaným dlužníkům. Rozsudek na plnění vydaný proti jednomu ze solidárních dlužníků netvoří překážku věci pravomocně rozsouzené pro řízení proti ostatním spoludlužníkům. V soudním řízení nejde nikdy na straně solidárních dlužníků o nerozlučné společenství (§ 91 odst. 2 o. s. ř.). V případě, že soud proti všem rozhodne jedním rozsudkem, nemusí rozhodnutí vyznít pro všechny stejně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 529/2003, ze dne 28.7.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců a) Prof. MUDr. K. M., DrSc. a b) Ing. K. M., obou zastoupených, advokátem, proti žalované S. B., zastoupené, advokátem, o zaplacení částky 431 488 Kč s příslušenstvím a částky 179 205,70 Kč, vedené u Okresního soudu v Jindřichově Hradci pod sp. zn. 5 C 397/2001, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. února 2003 č. j. 22 Co 5/2003-128, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. února 2003 č. j. 22 Co 5/2003-128, pokud jím byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalované bylo uloženo, aby zaplatila žalobcům společně a nerozdílně s F. B., jemuž tato povinnost byla uložena rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 3. září 1998 č. j. 8 C 856/96-124, ve znění rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. září 1999 č. j. 19 Co 1982/99-197, částku 179 205,70 Kč, a pokud jím bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Jindřichově Hradci rozsudkem ze dne 26. března 2002 č. j. 5 C 397/2001-46 zamítl žalobu, aby žalovaná byla uznána povinnou společně a nerozdílně se svým manželem F. B., splnit závazek vůči žalobcům spočívající v zaplacení částky 431 488 Kč s 19% úrokem z prodlení od 1. 3. 1996 do 20. 6. 1996, s 21% úrokem z prodlení od 21. 6. 1996 do 26. 5. 1997 a s 26% úrokem od 27. 5. 1997 do zaplacení a zaplacení nákladů řízení před soudy všech stupňů v celkové částce 179 205,70 Kč splatných k rukám JUDr. J. N., advokáta se sídlem v J., dle rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 3. 9. 1998 č. j. 8 C 856/96, ve znění rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích č. j. 19 Co 1982/99, který nabyt právní moci 3. 11. 1999, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 3. září 1998 č. j. 8 C 856/96-124 byla manželé žalované F. B. uložena povinnost zaplatit žalobcům částku 431 488 Kč s 19% úrokem z prodlení od 1. 3. 1996 do 20. 6. 1996, s 21% úrokem z prodlení od 21. 6. 1996 do 26. 5. 1997 a s 26% úrokem od 27. 5. 1997 do zaplacení a částku 120 440 Kč (oběma žalobcům) a 672 Kč [žalobci a)] na náhradě nákladů řízení. Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a dále rozhodl o povinnosti jmenovaného zaplatit žalobcům na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 58 765,70 Kč. V řízení vedeném pod sp. zn. 8 C 856/96 soud dovodil odpovědnost F. B. ze závazkového právního vztahu založeného smlouvou o dílo z 15. 10. 1993, včetně dodatku z 21. 3. 1995. F. B. byl uznán povinným zaplatit žalobcům smluvní pokutu v celkové výši 431 480 Kč, když splatným se tento závazek stal dnem 29. 2. 1996, takže prodlení nastalo dnem 1. 3. 1996. Od tohoto data bylo F. B. uloženo zaplatit úrok z prodlení.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že předmětný závazek je součástí společného jmění manželů B. ve smyslu § 143 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“) a článku VIII bodu 2 přechodných ustanovení zákona [91/1998 Sb.](#), přičemž při jeho vzniku se nejednalo o závazek přesahující míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů; žalovaná i F. B. proto za něj odpovídají solidárně. Jestliže však může věřitel podat žalobu i jen proti jednomu z nich, netvoří výše uvedené rozsudky týkající se výlučně F. B. překážku věci rozsouzené ve vztahu k žalované. Samostatnému postavení více solidárně odpovědných subjektů v řízení (tito nejsou v pozici nerozlučného společenství ve smyslu § 91 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) odpovídá i samostatné posuzování promlčení nároku věřitele. Pokud splatnost daného závazku nastala 29. 2. 1996 a žalobci podali žalobu 12. 6. 2001, stalo se tak až po uplynutí tříleté promlčecí doby (soud prvního stupně vyvozuje, že závazek žalované ve vztahu k

žalobcům má občanskoprávní charakter, ve vztahu k žalované se nejedná o obchodní závazek). Námitka promlčení vznesená žalovanou je proto důvodná.

K odvolání žalobců Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 11. února 2003 č. j. 22 Co 5/2003-128 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v části výroku o zamítnutí žaloby na stanovení povinnosti žalované zaplatit žalobcům částku 431 488 Kč s příslušenstvím, v části výroku o zamítnutí žaloby ve vztahu k částce 179 205,70 Kč rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobcům částku 179 205,70 Kč společně a nerozdílně s F. B., jemuž tato povinnost byla uložena rozsudkem Okresního soudu v Jindřichově Hradci z 3. 9. 1998 č. j. 8 C 856/96-124, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích z 27. 9. 1999 č. j. 19 Co 1982/99-197, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud posoudil skutková zjištění soudu prvního stupně jako správná, stejně jako jeho právní závěr ohledně částky 431 488 Kč. Odlišný právní závěr však odvolací soud učinil ohledně částky 179 205,70 Kč, představující náklady řízení, jejichž úhrada byla F. B. uložena shora uvedenými rozsudky. Podle závěru odvolacího soudu není podstatné, že uvedená částka představovala žalobcům přiznané náklady řízení, když předmětem tohoto řízení učinili žalobci tuto konkrétní částku. Splatnost závazku F. B. nastala podle § 151 odst. 1 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 1999 uplynutím tří dnů od právní moci uvedeného rozsudku, tj. 8. 11. 1999. Rozhodnutí o nákladech řízení podle závěru odvolacího soudu právo spočívající v povinnosti placení zakládá a má proto konstitutivní a nikoliv deklaratorní charakter. Závazek vznikl za trvání manželství a podle závěru odvolacího soudu nelze pochybovat o tom, že za něj podle § 145 odst. 3 ObčZ okamžikem jeho vzniku solidárně odpovídá i žalovaná. V situaci, kdy žalobci podali žalobu 12. 6. 2001, tedy v době necelých dvou roků od jeho vzniku, není tento závazek promlčen.

Proti rozsudku odvolacího soudu, konkrétně jeho části, kterou byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o částce 179 205,70 Kč, podala žalovaná dovolání, v němž namítla, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Za nesprávný považuje především způsob aplikace § 145 odst. 3 ObčZ odvolacím soudem, který pojal solidaritu manželů jako absolutní, když správně se má jednat o solidaritu speciální, která se týká pouze společného jmění manželů. Odvolací soud měl posoudit solidaritu manželů ve vztahu ke společnému jmění manželů a k majetku, který by stál mimo společné jmění manželů. Dovolatelka poukázala na § 255 odst. 2 o. s. ř., podle něhož platí, že jsou-li nařízeným výkonem rozhodnutí postiženy majetkové hodnoty nebo práva patřící do společného jmění manželů, je účastníkem řízení i manžel povinného. Předmětná žaloba na plnění podaná vůči solidárně zavázanému manželovi je proto nadbytečná. Dovolatelka považuje za porušení jejího práva na projednání věci v její přítomnosti a právo na vyjádření se ke všem prováděným důkazům zakotvená v článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, když jako obecně solidární dlužník byla dodatečně uznána k náhradě nákladů řízení, kterého se nezúčastnila. Podle názoru dovolatelky se jednalo v daném případě o zjevnou litispendenci, když o stejné věci již jednou bylo rozhodnuto. Dovolatelka navrhla zrušení rozsudku odvolacího soudu v napadené části výroku.

Žalobci ve vyjádření k dovolání shledali závěry odvolacího soudu jako správné. Odvolací soud podle jejich názoru správně aplikoval § 511 odst. 1 ObčZ, z něhož vyplývá, že jestliže je právním předpisem nebo soudem stanoveno, účastníky dohodnuto, nebo vyplývá-li to z povahy plnění, že více dlužníků má témuž věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn požadovat plnění na kterémkoliv z nich. Z § 145 odst. 3 ObčZ pak vyplývá, že závazky, které tvoří společné jmění manželů, plní oba manželé společně a nerozdílně. Důsledkem takto zákonem upravené dlužnické solidarity je skutečnost, že každý ze solidárně zavázaných dlužníků za závazek odpovídá nejen společným majetkem, ale i majetkem vlastním. Pokud platí, že všichni solidárně zavázaní dlužníci odpovídají za závazek stejně, je nepřípustné a nemyslitelné, aby jeden ze solidárních dlužníků odpovídal za společný majetek neomezeně a druhý, stejným způsobem zavázaný, odpovídal jen společným majetkem. Za bezvadný označili žalobci závěr odvolacího soudu, že základem nároku žalobců je rozhodnutí o nákladech řízení, tedy závazek spočívající v placení a má proto konstitutivní, nikoliv deklaratorní, charakter. Dovolatelka podle názoru žalobců směřuje v dovolání postavení manžela v nalézacím řízení (§ 94 odst. 1 o. s. ř.) s postavením manžela jako povinného ve vykonávacím řízení týkajícím se společného jmění manželů (§ 255 odst. 2 o. s. ř.) přestože se odvolacím soud s tímto právním problémem náležitě vypořádal. Dovolání žalobkyně je podle žalobců zjevně bezdůvodné a mělo by být zamítnuto, protože rozhodnutí odvolacího soudu je správné.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou, obsahuje stanovené náležitosti a je podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v napadené části podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil.

Dovolatelka uplatnila dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V posuzované věci je dovolacímu přezkumu otevřena otázka posouzení solidarity závazku manželů za situace, kdy byla pouze jednomu z nich uložena pravomocným rozsudkem povinnost nahradit náklady soudního řízení při vymáhání pohledávky, která je součástí společného jmění manželů.

Podle § 145 odst. 3 ObčZ platí, že závazky, které tvoří společné jmění manželů, plní oba manželé společně a nerozdílně. Manželé jsou tedy v tomto případě společnými dlužníky. Tato solidarita, založená přímo zákonem, vede ke všem důsledkům pasivní solidarity podle § 511 ObčZ.

Za účelem posouzení, zda bude možno v dané věci aplikovat režim § 511 ObčZ, je nutno nejprve objasnit charakter povinnosti nahradit náklady soudního řízení. Podle § 121 odst. 3 ObčZ jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním. Náklady spojenými s uplatněním pohledávky se přitom rozumí také náklady soudního řízení, pokud bylo v občanském soudním řízení rozhodnuto o jejich náhradě.

Jestliže je právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, nebo účastníky dohodnuto, anebo vyplývá-li to z povahy plnění, že více dlužníků má témuž věřiteli splnit dluh společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn požadovat plnění na kterémkoliv z nich (§ 511 odst. 1 ObčZ). Věřitel přitom nemusí podat žalobu na plnění zároveň proti všem solidárně zavázaným dlužníkům, ale i jen proti jednomu (či několika) z nich, přičemž pohledávku proti ostatním může uplatnit i později samostatnou žalobou. Rozsudek platí vždy mezi věřitelem a tím spoludlužníkem, který byl žalován. Ve výroku rozhodnutí proti dalšímu spoludlužníku musí být pak stanovena jeho povinnost plnit společně a nerozdílně s předtím již odsouzeným dlužníkem. Pravomocným rozhodnutím, které ukládá jednomu z dlužníků povinnost plnit, závazek nezaniká. Proto dokud závazek trvá (nezanikl), může věřitel vést soudní, popř. exekuční řízení proti dalším solidárně zavázaným dlužníkům. Rozsudek na plnění vydaný proti jednomu ze solidárních dlužníků netvoří překážku věci pravomocně rozsouzené pro řízení proti ostatním spoludlužníkům. V soudním řízení nejde nikdy na straně solidárních dlužníků o nerozlučné společenství (§ 91 odst. 2 o. s. ř.). Každý ze solidárně žalovaných dlužníků jedná totiž v řízení sám za sebe a jeho procesní úkony nezavazují ostatní žalované (§ 91 odst. 1 o. s. ř.). V případě, že soud proti všem rozhodne jedním rozsudkem, nemusí rozhodnutí vyznít pro všechny stejně. Skutečnosti, na jejichž základě dochází k zániku závazku jinak než jeho splněním, totiž nepůsobí automaticky vůči všem dlužníkům. Např. splnutí (§ 584 ObčZ) působí zánik závazku jen ve vztahu k tomu dlužníkovi, v jehož osobě splynulo právo s povinností; rovněž prominutí dluhu (§ 574 ObčZ) vůči jednomu ze spoludlužníků nemá vliv na povinnosti ostatních vůči věřiteli a nemění nic ani na vzájemném vypořádání mezi nimi. Totéž platí i při zániku závazku pro nemožnost plnění, která nastala na straně jednoho z dlužníků. Taktéž splatnost závazků jednotlivých solidárních dlužníků nemusí být totožná a závazek každého solidárně zavázaného dlužníka se také zvlášť promlčuje. Promlčecí doba běží ve vztahu ke každému ze spoludlužníků zvlášť. Rovněž přerušení a stavení promlčení, k němuž došlo ve vztahu k jednomu ze spoludlužníků, nepůsobí vůči ostatním.

Předmětem dovolacího řízení jsou náklady soudního řízení, které byly žalobcům přiznány v řízení proti bývalému manželu žalované o zaplacení solidárního dluhu F. B. a žalované. Náklady na vymáhání pohledávky včetně nákladů soudního řízení tvoří příslušenství pohledávky. Při vymáhání pohledávky vůči solidárním dlužníkům náklady spočívající v přiznaných nákladech soudního řízení tvoří příslušenství pohledávky vždy jen ve vztahu k tomu solidárně zavázanému dlužníkovi, vůči němuž byly tyto náklady soudem přiznány. Tato skutečnost vyplývá ze samostatného postavení solidárních dlužníků. Pokud se tedy věřitel rozhodne vymáhat svoji pohledávku pouze vůči jednomu ze solidárně zavázaných dlužníků, nemůže náklady tohoto soudního řízení uplatňovat vůči tomu solidárně zavázanému dlužníku, který nebyl účastníkem tohoto soudního řízení.

Závěr odvolacího soudu, že za povinnost bývalého manžela dovolatelky F. B. zaplatit náklady soudního řízení odpovídá dovolatelka podle § 145 odst. 3 ObčZ jako solidární dlužník, tedy není správný a dovolání je důvodné.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu v napadené části a v závislém výroku o náhradě nákladů řízení zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Další články:

- [Bezpečnost a ochrana zdraví při práci](#)
- [Incidenční spor \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvence \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nájem bytu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nemajetková újma \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pojištění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zadostiučinění](#)
- [Vlastnictví](#)
- [Vlastnictví](#)
- [Autonomie vůle a počátek běhu promlčecí lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Konzumace alkoholu na pracovišti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)